

РЕШЕНИЕ

№ 828

гр. София, 15.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 7-МИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и девети май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Камелия Първанова

Членове: Георги Иванов
Димитър Мирчев

при участието на секретаря Невена Б. Георгиева
като разгледа докладваното от Димитър Мирчев Въззивно гражданско дело
№ 20221000503421 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 258 и следващите от ГПК.

С решение № 1474 от 16.06.2022 г. по гр. д. № 11995/2021 г. по описа на Софийски градски съд, I-17 състав, е осъдена ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр.София, бул. „Витоша“ № 2, да заплати на Н. К. К., ЕГН *****, с адрес гр. ***, ул. „***“ № ***, на основание чл. 2, ал.1, т.3, предл. 1 от ЗОДОВ сумата от 2 000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от обвинение в престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК, за което е оправдана с присъда от 01.03.2019 г. по НОХД № 4229/2013 г. по описа на СРС, НО, 2 състав, влязла в сила на 30.07.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума от 30.07.2020 г. до окончателното изплащане, като е отхвърлил иска за горницата до пълния предявен размер от 50 000 лева, а на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ - сумата от 10 лева държавна такса и 81,20 лева разноси за адвокатско възнаграждение.

Решението е обжалвано от Н. К. Т. - К., която настоява в жалбата си, че решението е неправилно. Навеждат се доводи за неспазване разпоредбата на чл. 52 ЗЗД, т.е. че присъденото обезщетение за неимуществени вреди е силно занижено и не отговаря на действително претърпените вреди от ищцата. Посочва се, че през процесния период ищцата е претърпяла неимуществени вреди, изразяващи се в разстройване на отношенията в семейството, както и невъзможност за започване на работа поради незаконно повдигнатото ѝ обвинение. Навежда, че неправилно първоинстанционният съд не е кредитирал

свидетелските показания на свидетеля Н.. Моли се въззивната инстанция да отмени обжалваното решение в отхвърлителната част, като вместо него да постанови друго, с което да уважи изцяло предявените иски.

В срока по чл. 263, ал. 1 от ГПК не е постъпил отговор на въззивната жалба от ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ.

Пред настоящата инстанция нови доказателства не са искани и не са събирани.

Въззивната жалба е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК, същата отговаря на изискванията по чл. 260 и 261 ГПК и е допустима.

Във връзка с преценката за нейната основателност САС установи, че фактите и обстоятелствата по делото са установени правилно от първоинстанционния съд, а именно:

Първоинстанционният съд е бил сезиран от Н. К. К. с иски с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ за осъждане на ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ за заплащане на сумата от 50 000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, в резултат на незаконно обвинение, по което ищцата е призната за невиновна с влязла в сила присъда от 30.07.2020 г., по НОХД № 4229/2013 г., по описа на СРС, НО, 2 състав, ведно със законната лихва върху претендираните суми, считано от 30.07.2020 г. – влизането в сила на оправдателната присъда до окончателното изплащане на сумите.

Безспорно е между страните и от приложените по делото писмени доказателства се установява, че с постановление на прокурор при СРП от 12.07.2001 г. е било образувано предварително производство срещу Н. К. Т. за извършено в съучастие с Л. С. И. престъпление по чл. 212, ал. 3 вр. ал. 1 от НК.

ДП № 1282/2003 г. е било образувано и водено срещу Н. К. за престъпление по чл. 316 вр. чл. 308, ал. 1 от НК. Със заключително постановление от 08.08.2003 г. на дознател при ОД РПУ- СДВР дознанието е преобразувано в предварително производство.

На 18.12.2001 г. ищцата е била привлечена като уличено лице за извършено престъпление по чл. 316 от НК - ползване на документ с невярно съдържание и й е била взета мярка за неотклонение „подписка“.

След обединяване на досъдебни производства и прецизиране на обвинението (като съгласно справка на СД „Полиция“, том 2, л. 53 от досъдебното производство срещу Н. К. е имало заявителски материали и образувани предварителни производства за множество документни престъпления и измами), с постановление от 16.03.2010 г. на следовател в НСлС Н. К. Т. - К. е била привлечена като обвиняема за това, че на 20.10.1999 г. в гр. ***, в нотариалната кантора на нотариус Б. Я., находящ се в гр. ***, бул. „****“ № ***, като извършител, в съучастие с Л. С. И., като съизвършител чрез използване на неистински документ - пълномощно от 23.09.1999 г., привидно издадено от Н. А. К., е получила без правно основание чуждо движимо имущество - сумата от 16 461.60 лева, собственост на Г. Н. А. и Д. Н. А., с намерение противозаконно да я присвои, като имуществото е в големи размери - престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК.

По образуваното в СРС НОХД № 6825/2010 г. производството е прекратено и делото е върнато на СРП за отстраняване на допуснати нарушения в досъдебното производство.

С постановление от 28.04.2011 г. Н. К. отново е привлечена като обвиняема.

На 11.03.2013 г. в СРС е бил внесен нов обвинителен акт за извършено на 20.10.1999 г. от Н. К. Т. - К. престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК.

Поради допуснати процесуални нарушения производството по НОХД № 4229/2013 г. е прекратено и делото е върнато на СРП за отстраняване на процесуалните нарушения.

С разпореждане от 27.01.2014 г. делото е насрочено за 20.05.2014 г.

Н. К. К. е била обявена за общодържавно издирване през 2012 г. и е установено, че живее в гр. ***, Германия, след като е напуснала Република България на 07.05.2012 г. през ГКПП - Аерогара София и няма данни за регистрирано обратно влизане.

Съдебното заседание на 20.05.2014 г. е отложено не само поради нередовно призоваване на Н. К., но и по причина, че друг от подсъдимите не е получил препис от обвинителния акт.

Книжата не са били връчени на Н. К. и до 16.09.2014 г., 02.10.2014 г., 30.10.2014 г., 10.02.2015 г., когато съдебните заседания са отложени по тази причина.

Н. К. не се е явила на 23.10.2015 г., за когато е била редовно призована. Била е представлявана от служебен защитник, а отлагането на съдебното заседание не е било по нейна вина.

На 18.01.2016 г. е даден ход на съдебното следствие. На това съдебно заседание, както и на 29.03.2016 г., 31.05.2016 г., 20.09.2016 г., 08.11.2016 г., 02.02.2017 г., 24.03.2017 г., 30.05.2017 г., 28.09.2017 г., 31.10.2017 г., 28.11.2017 г., 21.12.2017 г., 08.02.2018 г., 08.03.2018 г., 05.04.2018 г., 03.07.2018 г., 02.11.2018 г., 17.12.2018 г. подсъдимата Н. Т. К. не се е явявала. За всяко от тях тя е била призовавана по телефона, но за нито едно от неявяванията си не е посочила уважителна причина.

Не се е явила и в съдебното заседание на 01.03.2019 г., когато е даден ход на съдебните прения.

С постановената на 01.03.2019 г. присъда по НОХД № 4229/2013 г. по описа на СРС, НО, 2 състав Н. К. Т. - К. е била призната за невиновна в повдигнатото й престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК.

Подаден е протест от прокурор от СРП и е образувано ВНОХД № 674/2020 г. по описа на СГС. С окончателно решение от 30.07.2020 г. оправдателната присъда е потвърдена. В производството пред въззивната инстанция подсъдимата отново не се е явила.

В хода на съдебното дирене пред първоинстанционният съд са събрани гласни доказателствени средства чрез разпита на свидетеля Н. К., който е в родствени отношения с ищцата – неин брат. Сочи, че през 2001 г. е заведено дело за измама срещу сестра му, която преживяла стрес от това, че може да влезе в затвора. След престоя й в ареста за два-три дни започнала да получава паник атаки. Поддържа, че няколко години след завеждане на делото

Н. К. се развела със съпруга си. През това време работела на ниско заплатена работа като чистачка, тъй като за постъпване на по-престижна работа ѝ било необходимо свидетелство за съдимост, а вече била осъждана. Наказателното производство било с продължителност двадесет години. Заминала за Германия в периода 2009 г. – 2010 г., защото не можела да започне работа в България и към момента също пребивавала на територията на чуждата държава. Свидетелства за това, че ищцата е идвала в България, за да се явява в открити съдебни заседания, но е имало моменти, в които не е идвала поради липсата на достатъчно парични средства. Раздялата със съпруга ѝ настъпила вследствие на незаконното обвинение срещу нея и тъй като не работела и имало скандали. На въпроси на прокурора свидетелят пояснява, че К. имала сключен граждански брак със съпруга си, като не са разведени, а разделени. Посочва, че сестра му е с основано образование.

Установеното от фактическа страна сочи на следните **правни** изводи:

Пред въззивната инстанция няма спор между страните по делото по основателността на исковите по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ. Спорен е въпросът за това дали правилно е приложен чл. 52 ЗЗД досежно размера на обезвредата за неимуществени вреди, по-конкретно дали е правилно частичното отхвърляне на иска за обезвреда на неимуществените вреди.

Решението на градския съд е валидно и допустимо, а по останалите въпроси съдът е обвързан от оплакванията в жалбата и следва да се произнесе само по тях /чл. 269 ГПК/.

Съгласно т.13 от ТР №3 от 22.4.2004 г. на ОСГК на ВКС по т.д. №3/2004 г., ако лицето е оправдано или образуваното наказателно производство е прекратено, държавата отговаря по чл.2, т.2 ЗОДОВ (в редакцията към момента на постановяване на ТР, а сега чл. 2, ал. 1, т. 3). Точка 4 от същото ТР указва, че отговорността на държавата за вреди от незаконни действия на правозащитните органи възниква от момента на влизане в сила на оправдателната присъда за извършено престъпление – чл.2, т.2, изр. 1 от ЗОДОВ (в редакцията към момента на постановяване на ТР). От този момент държавните органи изпадат в забава, дължат лихва върху размера на присъденото обезщетение и започва да тече погасителната давност за реализиране отговорността на държавата.

На първо място, следва да се прецени дали присъденото от СГС обезщетение за неимуществени вреди отговаря на критерия за справедливост, тъй като в тази насока са релевираны оплаквания във въззивната жалба.

Понятието „справедливост”, по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно, а е свързано с преценката на редица конкретни, обективно съществуващи при всеки отделен случай обстоятелства, които следва да се вземат предвид от съда при определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди. Такива обстоятелства са вида, характера, интензитета и продължителността на увреждането на ищеца. При делата по ЗОДОВ е прието в съдебната практика да се вземат предвид и допълнителните критерии, като тежестта на инкриминираното деяние за извършването на което лицето е било предадено на съд, а впоследствие – оправдано, взетата спрямо него мярка за неотклонение, продължителността на наказателния процес в съдебната и досъдебната му фаза, поведението на ПРБ по време на делото и дали е протестирала оправдателната присъда пред следващата

инстанция, разгласяването на случая по медии /ако има такава/, отражението върху здравословното състояние на ищеца, както и върху неговите емоции, чувства, обичаен начин на живот /преди и след това/ и др.

В случая повдигнатото на Н. К. обвинение е било за извършено престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК, като с постановената на 01.03.2019 г. присъда по НОХД № 4229/2013 г. по описа на СРС, НО, 2 състав, ищцата е призната за невиновна и е оправдана по повдигнатите обвинения. Доколкото с решение от 30.07.2020 г. по ВНОХД № 674/2020 г. по описа на СГС е потвърдена първоинстанционната оправдателна присъда, то последната е влязла в законна сила на 30.07.2020 г. Поради това и е налице хипотезата на чл. 2, ал.1, т.3, предл. първо от ЗОДОВ.

Окончателното решение от незаконността на обвинението, произтичаща от оправдаването на ищеца по повдигнатото обвинение и съставлява основание за носене на имуществена отговорност от държавата в лицето на нейните правозащитни органи по чл. 2, т.3 от ЗОДОВ за обезщетяване на претърпените от ищеца вреди, доколкото такива са настъпили като пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение. Наложена е мярка за неотклонение „подписка“, която е отменена през 2008 г.

Неимуществените вреди нямат парична оценка, поради което обезщетението за тях се определя по вътрешно убеждение от съда. Справедливостта, като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди, включва винаги конкретни факти, относими към стойността, която засегнатите блага са имали за своя притежател. В този смисъл справедливостта по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие, а тя се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики-характер и степен на увреждане, начин и обстоятелства, при които е получено, последици, продължителността и степен на интензитет, възраст на увредения, обществено и социално положение /така Решение № 117 от 4.05.2016 г. на ВКС по гр. д. № 4754/2015 г., IV г. о., ГК, Решение № 242 от 13.11.2012 г. по гр. д. № 19/2012 г., Г. К., III Г. О. на ВКС/ Следва да се отбележи, че размерът на обезщетението е съобразен с критерия за справедливост по чл. 52 ЗЗД, който включва освен обективно установените по делото факти и обществената мяра за справедливост, произтичаща от конкретните икономически условия и обективирана в съдебната практика като ориентир за размерите на обезщетенията.

Настоящият съдебен състав намира, че с оглед фактите по делото несъмнено поддържаното обвинение срещу Н. К. се е отразило негативно върху нейната личност. Следва да се обсъдят свидетелските показания на свидетеля Н. К., които се преценяват при условията на чл. 172 от ГПК, доколкото свидетелят е брат на ищцата. Същите са в противоречие частично с останалия доказателствен материал по делото. Видно от приложеното наказателно производство, след напускането пределите на страната през 2012 г. ищцата не се е явявала в открити съдебни заседания, докато св. К. сочи, че ищцата е идвала в България за явяването си в открити съдебни заседания. Противоречието в показанията относно семейния статус на ищцата, а именно – дали същата е разведена, или само във фактическа раздяла със съпруга си, не оказва негативно отражение върху достоверността им, доколкото засяга личен аспект

от живота на ищцата, за който не всеки следва да е осведомен. Въззивната инстанция кредитира като достоверни свидетелските показания в частта им досежно преживения стрес от Н. К. непосредствено след започване на наказателното производство срещу нея.

На следващо място, на Н. К. е била наложена мярка за неотклонение „подписка“, която е била отменена през 2008 г., липсват данни на същата да са налагани други ограничения на свободното ѝ придвижване. Освен това, от писмените доказателства се установява, че най-късно през 2012 г. ищцата е заминала за Германия, където трайно се е установила да живее и работи до настоящия момент. Не може да се обоснове извод, че причината за заминаването в чужбина е вследствие на образуваното наказателно производство срещу нея, доколкото при постъпване на работа се изисква единствено свидетелство за съдимост при положение, че ищцата не е била осъждана. Липсват ангажирани доказателства досежно здравословното състояние на ищцата поради наказателното преследване, както и относно влошаване на отношенията с близки и на социалните ѝ контакти. При това положение не се отчита по-висок интензитет на претърпените болки и страдания от обичайния при сходни случаи. От друга страна, не е за подминаване факта на изключително дългата продължителност на наказателното производство, водено срещу Н. К. – 19 години. Действително, след 2014 г. забавянето на наказателното дело е предимно по причина отлагане на насрочените откритите съдебни заседания заради неявяването на ищцата по тях, но от 2001 г. до 2014 г. причина за извънредната продължителност са действията на ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ. Ето защо, оплакванията на жалбоподателя относно занижения размер на присъденото обезщетение за претърпени неимуществени вреди са основателни.

Въззивната инстанция намира, че справедливото съобразно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД обезщетение за претърпени от Н. К. неимуществени вреди следва да се определи в размер на 4 000 лева. Обезщетението се дължи ведно със законната лихва от датата на влизане в сила на оправдателната присъда (т. 4 от ТР № 3/2014 г. по тълк.д. № 3/2014 г., ОСГК на ВКС) – 30.07.2020 г.

С оглед изложеното, въззивната инстанция намира, че въззивната жалба на Н. К. К. е частично основателна. При прилагане на критерия за справедливост, съдът намира, че на ищеца следва да се определи сумата от 4 000 лева обезщетение за претърпените неимуществени вреди. Ето защо обжалваното решение следва да се отмени в частта, в която предявеният иск е отхвърлен за сумата над 2 000 лв. до присъдените 4 000 лв.

При този изход на спора разноски се следват на въззивника съобразно уважената част от предявените искове. Процесуалният представител на въззивника е представил договор за правна защита и съдействие пред въззивната инстанция, в който е уговорено, че сумата от 1000 лева е заплатена в брой. Заплатена е и държавна такса по въззивната жалба в размер на 5 лв., поради което сторените разноски са в общ размер на 1005 лева. На основание чл. 78, ал. 1 от ГПК съобразно уважената част от претенциите се следват разноски в размер на 41,87 лева.

На основание чл. 78, ал. 1 от ГПК следва да се преразгледат дължимите съдебни разноски на ищцата пред първата инстанция. Съобразно уважената част от исковете такива се следват в

размер на 163,20 лева.

Воден от горното, Софийски апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 1474 от 16.06.2022 г. по гр. д. № 11995/2021 г. по описа на Софийски градски съд, I-17 състав **в ЧАСТТА**, в която е отхвърлен предявения от Н. К. К., ЕГН *****, с адрес гр. ***, ул. „****“ № ***, срещу ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр.София, бул. „Витоша“ № 2, иск с правно основание чл. 2, ал.1, т.3, предл. 1 от ЗОДОВ, за сумата от 2000 лева, представляваща разликата между 4000 лева и присъдените от СГС 2000 лева - обезщетение за претърпени неимуществени вреди от обвинение в престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК, за което е оправдана с присъда от 01.03.2019 г. по НОХД № 4229/2013 г. по описа на СРС, НО, 2 състав, влязла в сила на 30.07.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума от 30.07.2020 г. до окончателното изплащане, като вместо това, **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр.София, бул. „Витоша“ № 2, да заплати на Н. К. К., ЕГН *****, с адрес гр. ***, ул. „****“ № ***, на основание чл. 2, ал.1, т.3, предл. 1 от ЗОДОВ сумата от 2 000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от обвинение в престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК, за което е оправдана с присъда от 01.03.2019 г. по НОХД № 4229/2013 г. по описа на СРС, НО, 2 състав, влязла в сила на 30.07.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума от 30.07.2020 г. до окончателното изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 1474 от 16.06.2022 г. по гр. д. № 11995/2021 г. по описа на Софийски градски съд, I-17 състав **в ЧАСТТА**, в която е осъдена ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр.София, бул. „Витоша“ № 2, да заплати на Н. К. К., ЕГН *****, с адрес гр. ***, ул. „****“ № ***, на основание чл. 2, ал.1, т.3, предл. 1 от ЗОДОВ сумата от 2 000 лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от обвинение в престъпление по чл. 212, ал. 4 вр. ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 вр. ал. 1 от НК, за което е оправдана с присъда от 01.03.2019 г. по НОХД № 4229/2013 г. по описа на СРС, НО, 2 състав, влязла в сила на 30.07.2020 г., ведно със законната лихва върху тази сума от 30.07.2020 г. до окончателното изплащане.

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес гр.София, бул. „Витоша“ № 2, да заплати на Н. К. К., ЕГН *****, с адрес гр. ***, ул. „****“ № ***, сумата от 41,87 лева – разноски пред въззивната инстанция, както и сумата от 72 лева – допълнително разноски пред първата инстанция.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния касационен съд на Република България в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____